

320/2026

dispress

Rozhovor s Janou Šrámkovou

Dneska jsem zavařila marmeládu z dáreků
napíchlá Dismaňák na vidličku
stavěla iglú na sluníčku
v papírovou vlaštovku proměnila tátu
A nakonec
jsem vytáhla z igelitu cizí rodinu
a namalovala na ni srdíčko

Zhruba třicet podobných básniček vzniklo z her a povídaní se spisovatelkou Janou Šrámkovou. S Její tvorbou už jsme se v souboru potkali díky Bratrům v poli nebo písňovým textům z představení Zpověď Jonatána Papírníka. Děkujeme za krásné odpoledne.

Uměla jste dobře vyjmenovaná slova, když jste v šestnácti letech vstoupila do světa literatury?

(smích) Neuměla jsem je asi už vyjmenovat, i/y jsem snad uměla, ale musím říct, že naučit se psát čárky ve větě, jsem se naučila opravdu až na vysoké škole a konečně jsem pochopila, že to není tak zapeklité.

A psala jste radši tiskacím nebo vázaným písmem?

Hned jak jsem mohla, začala jsem psát tiskacím. Myslím, že nám to povolili ve čtvrté třídě. Vázané už moc neumím. A dokonce jsem to před časem začala trénovat, koupila jsem si písanku, protože mi to přišlo jako škoda, že jsem to zapoměla. Ale pořád píšu vázaným jako prvňák.

Bavilo vás psaní, už když jste byla malá?

Asi docela jo, ale rozčílovala mě na tom ta čeština. Měla jsem vždycky špatné známky z diktátů. Věděla jsem, že něco napíšu a vrátí se mi to celé červené s opravenými háčky a čárkami. Ale něco si vymýšlet a sepisovat to mě bavilo vždycky.

Jak se cítíte, když píšete pro děti a když tvoříte pro dospělé? Je v tom nějaký rozdíl?

Možná vás překvapí, že pro mě není ten rozdíl tak velký. Já totiž většinou píšu pro sebe. Ale někdy píšu pro velkou Janu a někdy pro tu menší. Knížky pro děti jsou úplně jiný živočišný druh, taková jiná rodina textů. A když se mi chce takový text psát, tak do toho jdu, ale vím, že ho píšu i sama pro sebe, protože dětské knížky taky moc ráda čtu. I u psaní pro dospělé se cítím dobře, ale psaní pro děti je většinou zábavnější. Víc hra a míň dřina.

Píšete tedy teď víc pro děti?

Zrovna teď se to trochu mění, moje poslední vydaná knížka je pro dospělé. Ale je pravda, že jsem psala víc pro menší čtenáře a další dětské texty plánuju. Z části je to proto, že jsem teďka měla tři děti. Respektive našťestí je mám pořád, ale už jsou dost velké. A když máte doma malé děti, tak se dost složitě soustředíte na nějaký velký text, když do vás pořád někdo šťouchá a něco po vás chce. Člověka to moc netěší a je pak protivný. A já jsem na svoje děti nechtěla být pořád protivná.

A dělají se Vám nějaké knížky dobře i s rozruchem nebo potřebujete klid?

Ráda píšu a obecně jsem v klidu. Ale je pravda, že jsem hodně knížek tvořila s rozruchem. Třeba právě kolem běhaly děti nebo jsem psala v kavárnách, kde se pořád něco dělo. Taky tam běhaly děti, objednávala jsem si pití, hrálo tam rádio. A musela jsem se v tom naučit soustředit.

Černý partyzán v Minoru

Ale ten cvrkot kolem určitě psaní ovlivňuje.

Stalo se, že jste psala knížku v nějaké úplně zvláštní náladě?

Přesně to se mi stalo, když jsem teď psala svůj poslední román *Byt s Janem Němcem*. On napsal tu svou první verzi o něco dřív, já jsem ji nejdřív viděla a přišlo mi, že ta jeho mužská postava tu mou holčičí postavu trochu využívá, že se k ní nechová fér. Vlastně dost ošklivě. A já jsem byla v tu chvíli za tu svou postavu strašně naštvaná. Říkala jsem si: Jak si to může dovolit? Jak může být tak necitlivý a ještě to o sobě ani nevědět a tvářit se jako chytrolín? Takže když jsem to psala, byl ve mně hlavní emocií vztek. A to se mi ještě nikdy nestalo, že bych psala pod vlivem tak silné emoce.

Měla jste někdy nějakého hlodavce jako domácí zvířátko? Nebo jak vás napadlo, že napíšete *Bratry v poli*?

Nikdy jsem neměla doma hlodavce. Alespoň ne že bych ho schválně chovala. Když jsem psala *Bratry v poli*, tak jsem dlouho hledala dvojici zvířat, která by se k sobě hodila, a aby jedno z nich spalo zimním spánkem a druhé ne. Chvilí jsem přemýšlela, že by to mohli být třeba veverka a ježek, ale nakonec zvítězilo, že to budou ty dvě myši, respektive sysel a hraboš.

Přeložil někdo nějakou vaši knížku do cizího jazyka?

Třeba právě *Bratři v poli* vyšli čínsky. To je, myslím, nejvzdálenější jazyk. A román, který mi vyšel vloni, by se měl přeložit do arabštiny.

Jak jste přišla ke jménu *Dageš*? Když už jste u těch *Bratrů v poli*.

To vám můžu říct úplně přesně. Jména *Dageš* a *Mapík* patří k sobě a jsou to názvy diakritických znamének v hebrejštině. Takových dvou teček, které se píšou doprostřed písmene. A mně se hrozně líbilo, že takové obyčejné tečky mají tak krásná jména. Patnáct let jsem na ně myslela, až jsem je konečně použila.

A myslela jste si, že se *Bratři v poli* dostanou někdy na divadelní prkna, když jste je psala?

To mě vůbec nenapadlo. Já jsem si ani nemyslela, že to bude knížka, původně to měla být jen taková legrácka pro malé leporelo. A když se mi ozval Petr Gojda, že by z toho mohlo být divadlo, tak jsem byla úplně u vytržení. Ale poprvé jsem o tom začala přemýšlet, když mi, myslím, Gábina Zelená Sittová řekla, že to s dětmi dělá na svém dramátku jako celoroční látku.

V Divadle Minor pravidelně hrajeme, ale tentokrát jsme do něj zavítali jako diváci. Měli jsme možnost zhlédnout inscenaci *Černý partyzán* o romském hrdinovi Josefu Serinkovi. Po představení jsme mluvili s režisérem a ředitelem divadla Jankem Jirků a představitelem titulní role Richardem Samkem, jinak také moderátorem a reportérem České televize.

Režiroval jste už několik divadelních her o české minulosti. Je důležité seznamovat děti s často závažnými tématy v útlém věku?

Janek Jirků: Byl bych rád, aby naše představení děti bavila. Aby je příběhy, které vyprávíme, vtáhly, a aby si to prožily. Že se u toho něco dozvědí, je dobré, ale je to až druhá věc. První, kterou chceme, je, aby v příběhu byly, aby jim postavy nepřípadaly jako někdo z jiného světa, že v minulosti žily kouzelně jiné bytosti. Chceme, aby se dívaly na lidi, kteří jsou i dnes mezi námi, cítí stejně, mají rádi podobné věci, mají se rádi navzájem, a když se stane něco smutného, je jim to také líto. A když se naši hrdinové zachovají statečně, je skvělé, když se to dětem bude líbit. Ale to už se musí stát samo.

Když jste zpracovával téma do představení pro děti, nebál jste se, že bude příliš závažné nebo těžko pochopitelné?

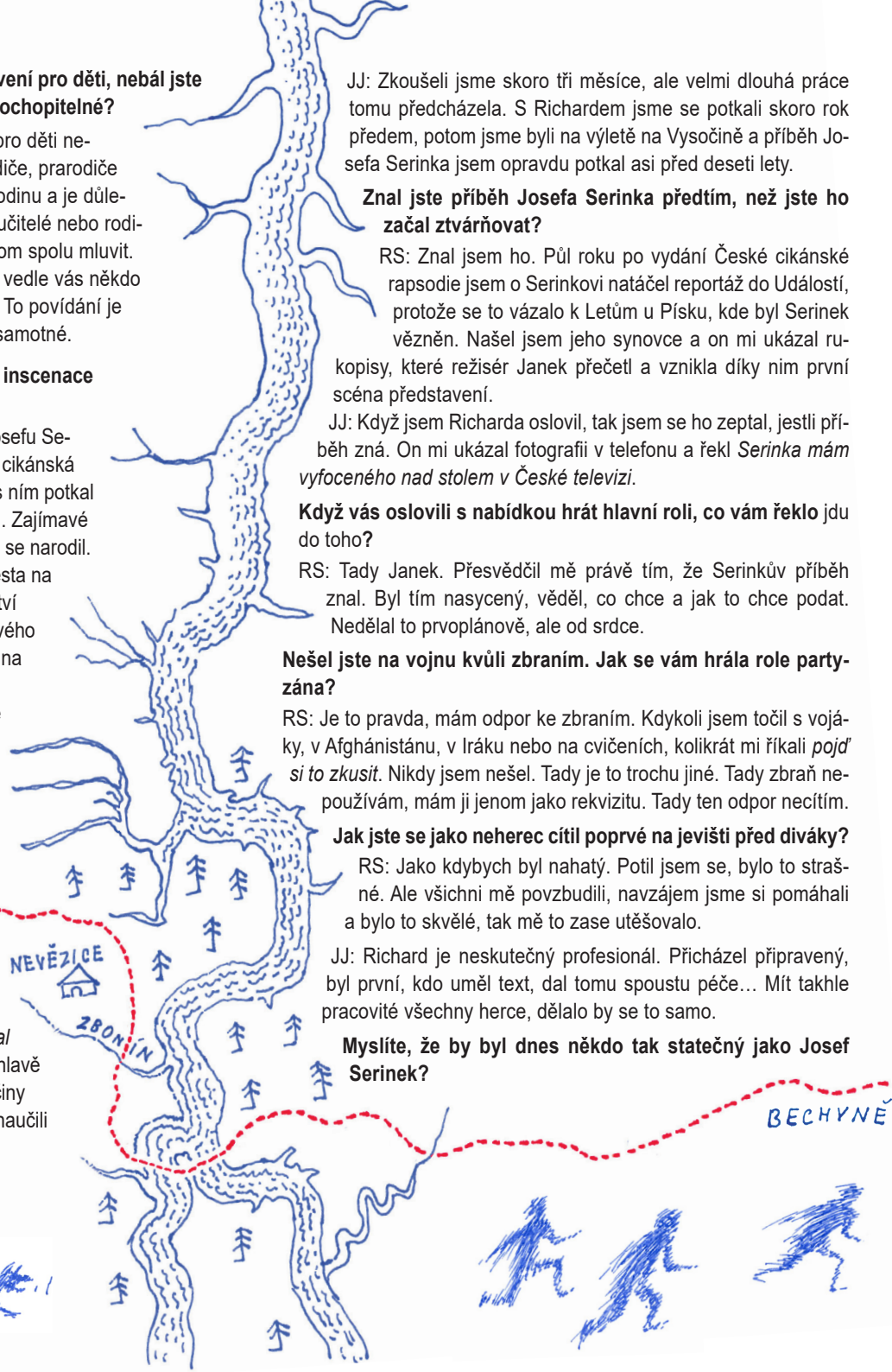
JJ: Musím se přiznat, že to úplně jenom pro děti nedělám. Děláme představení pro děti a rodiče, prarodiče nebo učitele. Minor je divadlo pro celou rodinu a je důležité, aby se s vámi na představení dívali učitelé nebo rodiče, abyste ho společně prožili a mohli o tom spolu mluvit. Když tomu nerozumíte, je skvělé, když je vedle vás někdo starší, kdo si o tom s vámi může povídat. To povídání je pro nás stejně důležité jako představení samotné.

Co vás inspirovalo? Vedly vás k tvorbě inscenace osobní důvody?

JJ: Část příběhu je o romském hrdinovi Josefu Serinkovi. Jeho příběh popsal v knize Česká cikánská rapsodie z roku 2016 Jan Tesař, který se s ním potkal a tu historii před padesáti lety zaznamenal. Zajímavé je i to, že se odehrávala v místě, kde jsem se narodil. Bydlel jsem v Jimramově a do Nového Města na Moravě jsem jezdil na gymnázium. V dětství jsem vůbec nevěděl, že se tam něco takového dělo. Serinek se navíc potkal s lidmi, kteří na Vysočině žili, s lidmi z evangelické církve, a můj tatínek je evangelický farář. Některé jejich potomky jsem pravděpodobně znal, ale nikdo mi tenhle příběh nevyprávěl. Bitva, ve které padla Ruřa Krasavina, se odehrála v chalupě rodiny mé manželky.

Jak dlouho trvalo představení nazkoušet?

Richard Samko: Dlouho jsme improvizovali. Pan režisér nás *naléval* historií a historkami, které měl deset let v hlavě a měl je načtené a zažité, protože z Vysočiny pochází. Potom vznikl text, který jsme se naučili asi čtrnáct dní před premiérou.

JJ: Zkoušeli jsme skoro tři měsíce, ale velmi dlouhá práce tomu předcházela. S Richardem jsme se potkali skoro rok předem, potom jsme byli na výletě na Vysočině a příběh Josefa Serinka jsem opravdu potkal asi před deseti lety.

Znal jste příběh Josefa Serinka předtím, než jste ho začal ztvárňovat?

RS: Znal jsem ho. Půl roku po vydání České cikánské rapsodie jsem o Serinkovi natáčel reportáž do Událostí, protože se to vázalo k Letům u Písku, kde byl Serinek vězněn. Našel jsem jeho synovce a on mi ukázal rukopisy, které režisér Janek přečetl a vznikla díky nim první scéna představení.

JJ: Když jsem Richarda oslovil, tak jsem se ho zeptal, jestli příběh zná. On mi ukázal fotografii v telefonu a řekl *Serinka mám vyfoceného nad stolem v České televizi*.

Když vás oslovili s nabídkou hrát hlavní roli, co vám řeklo jdu do toho?

RS: Tady Janek. Přesvědčil mě právě tím, že Serinkův příběh znal. Byl tím nasycený, věděl, co chce a jak to chce podat. Nedělal to prvoplánově, ale od srdce.

Nešel jste na vojnu kvůli zbraním. Jak se vám hrála role partyzána?

RS: Je to pravda, mám odpor ke zbraním. Kdykoli jsem točil s vojáky, v Afghánistánu, v Iráku nebo na cvičeních, kolikrát mi říkali *pojď si to zkusit*. Nikdy jsem nešel. Tady je to trochu jiné. Tady zbraň nepoužívám, mám ji jenom jako rekvizitu. Tady ten odpor necítím.

Jak jste se jako neherec cítil poprvé na jevišti před diváky?

RS: Jako kdybych byl nahatý. Potil jsem se, bylo to strašné. Ale všichni mě povzbudili, navzájem jsme si pomáhali a bylo to skvělé, tak mě to zase utěšovalo.

JJ: Richard je neskutečný profesionál. Přicházel připravený, byl první, kdo uměl text, dal tomu spoustu péče... Mít takhle pracovitě všechny herce, dělalo by se to samo.

Myslíte, že by byl dnes někdo tak statečný jako Josef Serinek?

RS: Možná si tu otázku kladu sám, jestli bych byl statečný jako on. Nejsem si jistý sám sebou. On musel nechat v koncentračním táboře celou rodinu. Představ si, že by odešel tatínek a už byste se nikdy neviděli. Je strašně náročné najít odvahu odejít s přesvědčením, že se vrátíš a osvobodíš je, a nakonec zjistíš, že to už nejde. Obrovské hrdinství, překonání sebe samého, útrap na cestě... A pak dojdeš na Vysočinu, kde jsou skvělí lidé, kteří tě nikdy neviděli a pomohou ti. Myslím, že stateční lidé jsou, i ti, kteří by bojovali, i ti, kteří by pomohli. Díky bohu za to.

JJ: Ono se to vždycky pozná, až když ta situace nastane. O tom můžeme přemýšlet, asi o tom přemýšleli i tehdy, a potom je každý postavený do situace, kdy se musí rozhodnout. Serinek neměl na vybranou, ale lidé, kteří mu pomohli, ano. Nemusí být zrovna válka, aby člověk řešil svou statečnost. Jsou mnohem menší věci, třeba ve škole, nebo kdekoli vidíš nějaké příkoří, něco riskuješ, můžeš být sám překvapený, jak statečný jsi.

Dis - Book

Petula Bendula – Vítek, křupadlo a kostizrout

To, že jsem na tuto knížku narazila, je velká šťastná náhoda, a moc díky tomu člověku, který ji vracel do kiosku na Budějovické,

kde jsme ji mezi nezařazenými nezařaditelnými knížkami objevili a půjčili.

Hlavní postavou je Vítek, kterému bude v průběhu letních prázdnin čtenáři a který jede na léto k čínodě babičce do Žermosek, a... no, to vám asi nemůžu říct, protože vy sami můžete hned od první stránky vybrat, kudy se bude děj kličkatit, a dospět tak k jednomu z šedesáti pěti konců

Takže je zcela na vás, jestli půjdete do muzea radši pěšky, nebo Vítkovými oblíbenými vlaky, ale mějte vždycky na mysli, že i maličký detail nebo přeskočení prohlížení knížky vás může připravit o klíč k zásuvce zasunutý mezi stránkami.

Popravdě řečeno jsem ještě gamebook čtyřsetstránkového rozsahu v ruce neměla. Pro podobné nezna-bohy je na začátku nádherný návod, ačkoli i zkušené knihohráče nejspíš překvapí, že se často k číslu další pozice musíte prolustit, nebo to, že i v samotné knize jsou „chyby“, které roztržitý autorčin bratr, co má jediný manuál ke knize, není schopen vyřešit, a tak vás vrátí v ději nazpět.

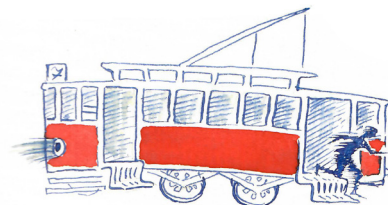
A přátelská rada na závěr: pokud se do hry opravdu pustíte, dávejte si bacha na lákavé zmínky o stránkách, na které nemáte chodit, jinak Vítek začne šišlat. Já taky byla zvědavá a ty tresty, co tam jsou, za to fakt nestojí...

ŽoHá

Křížovka

V představení ...a bolelo nebo zazní řada písní, jejichž autorem je hudebník a dlouholetý spolupracovník DRDS Jakub Sejkora. Jedna z nich nese název Košíře 1944. Zpívá se v ní totiž o dvou po sobě jdoucích tramvajových zastávkách (tajenka 1) a (tajenka 2), které se nacházejí na území této městské části.

Pomůcka: Aon, LR, aku, kar, Oya, Aldi	výplň okna	učit	Pražské vodárny (zkr.)	autor: Vojta Černý	knihna na sbirku známek	inklinovat	kód Libérie	označení autobaterii	???	Budiman
Slovenské národní povstání (zkr.)				soubor map stříd. proud angl. zkr.						
1. tajenka										
řimských 55			církev bez hranic zkr. něm.obchod				dovednost rusky auto			
ruská řeka				latinsky jedna starořek				ledovcový kotel		český bulvární deník
 2. tajenka iniciály Smoljaka										
přezdívká Ladislava					stát USA (hl.m. Salt Lake City)					
holo- hlavec					pět knih Mojžišo- vých					

DRDS
Dismanův rozhlasový
dětský soubor

Připravili: Vojtěch Černý, Žofie Hánová
a další členové DRDS, Josef Kaňka;
edit: Filip Svoboda; foto: Sara Baalbaki,
Filip Svoboda, Euromedia, výtvarné řešení
a sazba: Magdalena Martinovská